

OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu kształcenia
Organizacja i prowadzenie przyrodniczych zajęć terenowych
2. Kod modułu kształcenia
01 OPPZT
3. Rodzaj modułu kształcenia
Moduł fakultatywny
4. Kierunek studiów
Ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne
5. Poziom studiów
II stopień
6. Rok studiów
I
7. Semestr – zimowy lub letni
zimowy
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin
Wykłady: 5 godzin
Ćwiczenia: 25 godzin
9. Liczba punktów ECTS
3
10. Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy, adres e-mail wykładowcy (wykładowców) / prowadzących zajęcia
dr hab. prof. UAM Rafał Bernard, rbernard@amu.edu.pl - Koordynator
dr hab. Eliza Rybska, elizary@amu.edu.pl
11. Język wykładowy
polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel (cele) modułu kształcenia
  - Przygotowanie teoretyczne i praktyczne do opracowywania i prowadzenia przyrodniczych zajęć terenowych (zwłaszcza w środowisku leśnym).
  - Rozwinięcie umiejętności dostrzegania i interpretacji zjawisk i obiektów przyrodniczych.
  - Rozwinięcie umiejętności komunikacji i pracy z grupą.
  - Uwrażliwienie na prośrodowiskowe postawy i zachowania uczestników zajęć.
  - Ukształtowanie refleksyjnego praktyka - edukatora, diagnozującego efekty swojej pracy.
2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują)
Wiedza przyrodnicza dotycząca organizmów, różnorodności biologicznej, zależności pomiędzy występowaniem organizmów a warunkami siedliskowymi oraz funkcjonowania ekosystemu leśnego, wyniesiona ze studiów I lub II stopnia na kierunku leśnictwo lub kierunku przyrodniczym.
3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów
(UWAGA: nie dzielimy efektów kształcenia dla modułów (przedmiotów) na kategorie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych; każdy moduł (przedmiot) nie musi obejmować wszystkich trzech kategorii efektów kształcenia; jeśli efektem kształcenia jest np. analiza wymagająca określonej wiedzy, to nie trzeba oddzielnie definiować efektów kształcenia w kategorii wiedzy)

Symbol efektów kształcenia*	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów#
01 OPPZT_01	Charakteryzuje na czym polega uczenie się poprzez działanie i doświadczanie.	K_U04, K_U15, K_K05
01 OPPZT_02	Wymienia zasady i etapy projektowania edukacyjnego.	K_U04, K_U15, K_K05

01 OPPZT_03	Dostrzega i interpretuje cechy i zjawiska przyrodnicze oraz zależności i interakcje, umożliwiające całościowe spojrzenie na ekosystem.	K_W01, K_W02, K_W03, K_U01, K_U14
01 OPPZT_04	Docenia wiedzę uprzednią uczestników zajęć i wykorzystuje ją jako bazę zmiany koncepcyjnej.	K_U15, K_K01, K_K02, K_K05
01 OPPZT_05	Przygotowuje i prowadzi przyrodnicze zajęcia edukacyjne w terenie.	K_U01, K_U03, K_U07, K_U15, K_K05, K_K07
01 OPPZT_06	Umiejętnie dobiera treści przyrodnicze i metody dydaktyczne do atrybutów przyrodniczych, profilu uczestnika zajęć oraz do celu zajęć w terenie.	K_W01, K_U01, K_U04, K_U14, K_U15, K_K05
01 OPPZT_07	Ocenia i wykorzystuje edukacyjne walory obiektu czy zjawiska przyrodniczego.	K_W01, K_W03, K_U01, K_U14, K_K05
01 OPPZT_08	Rozwija w uczestnikach zajęć umiejętność „czytania przyrody”, czyli dostrzegania i interpretacji przyrodniczej oraz postrzegania złożoności, zależności i interakcji w przyrodzie.	K_W01, K_W02, K_W03, K_U14, K_K05
01 OPPZT_09	Reaguje na pojawiające się w trakcie zajęć potrzeby i problemy edukacyjne.	K_U01, K_U07, K_U12, K_K01, K_K03, K_K05, K_K07
01 OPPZT_10	Efektywnie komunikuje się z uczestnikami zajęć w terenie, zarówno indywidualnymi, jak i z grupą.	K_U07, K_U10, K_U12, K_K05
01 OPPZT_11	Wykazuje postawę gotowości do pogłębiania przyrodniczej wrażliwości uczestników zajęć i kształtowania ich sposobu postrzegania lasu. Promuje prośrodowiskowe zachowania i postawy właściwe dla świadomego przebywania w lesie i użytkowania jego zasobów.	K_W06, K_K01, K_K04, K_K05, K_K08
01 OPPZT_12	Ukazuje sens i wieloaspektowe znaczenie ochrony przyrody, w tym także podkreśla potrzebę ochrony przyrody dla samej przyrody.	K_W06, K_U01, K_U04, K_K01, K_K03, K_K04, K_K05
01 OPPZT_13	Uwrażliwia uczestników zajęć na wyważone, wielostronne podejście do problemu uwzględniające obszary środowiskowe, ekonomiczne, społeczne i kulturowe.	K_W04, K_W06, K_U01, K_U08, K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05
01 OPPZT_14	Wykazuje gotowość do stałego rozwoju swojej wiedzy i umiejętności czyli do procesu ustawicznego samokształcenia się (LLL).	K_U01, K_U08, K_U14, K_U15, K_K01, K_K05, K_K06

* kod modułu kształcenia, np. KHT_01 (KHT-kod modułu „Kataliza Heterogeniczna” w USOS)

efekty kształcenia dla kierunku studiów (np. K_W01, K_U01, ..)

W – wiedza; U – umiejętności; K – kompetencje społeczne (wyszczególnione tylko w symbolach kierunkowych efektów kształcenia)
01, 02... – numer efektu kształcenia

4. Treści kształcenia

Nazwa modułu kształcenia: Organizacja i prowadzenie przyrodniczych zajęć terenowych		
Symbol treści kształcenia*	Opis treści kształcenia	Odniesienie do efektów kształcenia modułu#
TK_01	Potoczne postrzeganie lasu i miskoncepcje jako punkt wyjściowy do procesu edukacyjnego i zmiany koncepcyjnej.	01 OPPZT_04, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_09, 01 OPPZT_10, 01 OPPZT_11
TK_02	Możliwości oddziaływania na wrażliwość przyrodniczą (np. biofilia, human nature, motywacja).	01 OPPZT_06, 01 OPPZT_09, 01 OPPZT_10, 01 OPPZT_11, 01 OPPZT_13
TK_03	Specyfika zajęć terenowych „możliwości i wyzwania (idea zajęć terenowych).	01 OPPZT_01, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_09, 01 OPPZT_10, 01 OPPZT_14

TK_04	Formy, metody i materiały dydaktyczne w edukacji terenowej.	01 OPPZT_01, 01 OPPZT_02, 01 OPPZT_04, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_10
TK_05	Planowanie i przygotowanie leśnych zajęć terenowych.	01 OPPZT_02, 01 OPPZT_04, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_14
TK_06	Różne (edukacyjne) perspektywy spojrzenia na las.	01 OPPZT_03, 01 OPPZT_04, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_10, 01 OPPZT_11, 01 OPPZT_12, 01 OPPZT_13, 01 OPPZT_14
TK_07	Cechy i strategie życiowe organizmów leśnych w perspektywie edukacyjnej – sztuka dostrzegania i interpretacji przyrodnicze	01 OPPZT_03, 01 OPPZT_04, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_10
TK_08	Las jako ekosystem – edukacja do postrzegania zależności, interakcji i złożoności ekosystemu, czyli do całościowego spojrzenia na las.	01 OPPZT_03, 01 OPPZT_04, 01 OPPZT_05, 01 OPPZT_06, 01 OPPZT_07, 01 OPPZT_08, 01 OPPZT_10
TK_09	Możliwości kształtowania postaw prośrodowiskowych w edukacji przyrodniczo-leśnej.	01 OPPZT_09, 01 OPPZT_10, 01 OPPZT_11, 01 OPPZT_12, 01 OPPZT_13, 01 OPPZT_14

* np. TK_01, TK_02, ...

np. KHT_01 – kod modułu kształcenia wg tabeli w pkt. II 3

5. Zalecana literatura

Wydawnictwa książkowe

- Jacobson K.S., McDuff M.D., Monroe M.C.: Conservation, education and outreach techniques., Oxford University Press, Oxford, 2015.
- Winkler M., Commichau A.: Sztuka prowadzenia wykładów i lekcji., WAM, Kraków, 2008.
- Dirksen J.: Projektowanie metod dydaktycznych. Efektywne strategie edukacyjne., Helion, Gliwice, 2017.
- Palmer J.: Environmental Education in the 21st Century: Theory, Practice, Progress and Promise., Routledge, 2002.

Artykuły w czasopiśmie

- Dillon J., Rickinson M., Teamey K., Morris M., Choi M.Y., Sanders D., Benefield P. (2006): The value of outdoor learning: evidence from research in the UK and elsewhere., School Science Review, 87: 107-111
  - Hungerford H.R. Volk T.L. (1990): Changing learner behavior through environmental education., The Journal of Environmental Education, 21: 8-21
6. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania b-learningu
Brak możliwości włączenia nauczania zdalnego ze względu na specyfikę prowadzonych zajęć.
- Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.
Wydziałowa Pracownia Dydaktyki i Ochrony Przyrody, Wydział Biologii UAM

III. Informacje dodatkowe

- Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania

Nazwa modułu (przedmiotu): Organizacja i prowadzenie przyrodniczych zajęć terenowych			
Symbol efektu kształcenia dla modułu *	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć#	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia&
01 OPPZT_01	TK_3, TK_4	wykłady, ćwiczenia	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie

01 OPPZT_02	TK_4, TK_5	wykłady, ćwiczenia	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_03	TK_6, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści, czytania przyrody; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_04	TK_1, TK_4, TK_5, TK_6, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści, oceny walorów edukacyjnych, czytania przyrody; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_05	TK_1, TK_3, TK_4, TK_5, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści, oceny walorów edukacyjnych, czytania przyrody; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_06	TK_1, TK_2, TK_3, TK_4, TK_5, TK_6, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_07	TK_3, TK_4, TK_5, TK_6, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści, oceny walorów edukacyjnych; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_08	TK_1, TK_3, TK_4, TK_6, TK_7, TK_8	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, czytania przyrody; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_09	TK_1, TK_2, TK_3	ćwiczenia	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści; Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_10	TK_1, TK_2, TK_3, TK_4, TK_6, TK_7, TK_8, TK_9	ćwiczenia	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, czytania przyrody - komunikacji z uczestnikami zajęć

			Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_11	TK_1, TK_2, TK_6, TK_9	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_12	TK_6, TK_9	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_13	TK_2, TK_6, TK_9	ćwiczenia, wykłady	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści; aktywność na zajęciach Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie
01 OPPZT_14	TK_3, TK_5, TK_6, TK_9	wykłady, ćwiczenia	Formujące: ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, oceny rozwiązań i walorów edukacyjnych Podsumowujące: zadanie - zaplanowanie zajęć terenowych; zadanie - przeprowadzenie epizodu edukacyjnego w terenie

* np. KHT_01 – kod modułu kształcenia wg tabeli w pkt. II 3 i w pkt. II 4
# np. TK_01 – symbol treści kształcenia wg tabeli w pkt. II 4
& Proszę uwzględnić zarówno oceny formujące(F) jak i podsumowujące(P)

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS)

Nazwa modułu (przedmiotu): Organizacja i prowadzenie przyrodniczych zajęć terenowych	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności *
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	30
przygotowanie do zajęć [#]	20
przygotowanie do zaliczenia/egzaminu [#]	25
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA MODUŁU (PRZEDMIOTU)	3

* Godziny lekcyjne, czyli 1 godz. oznacza 45 min.

[#] Praca własna studenta – przykładowe formy aktywności: (1) przygotowanie do zajęć, (2) opracowanie wyników, (3) czytanie wskazanej literatury, (4) napisanie raportu z zajęć, (5) przygotowanie do egzaminu,...

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe

- a) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich
1
- b) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe
2

4. Kryteria oceniania

Ocena końcowa z ćwiczeń uwzględnia:

obecność na zajęciach,

aktywność na zajęciach,

ćwiczenia z wybranych elementów procesu projektowania zajęć, doboru treści, oceny walorów edukacyjnych, "czytania przyrody"

zaliczenie praktyczne –

wykonanie zadania 1. - zaplanowanie zajęć terenowych wraz z doбором treści i materiałów

wykonanie zadania 2. - przeprowadzenia krótkiego epizodu zajęciowego w terenie